

Rzutnik przeźroczy

AUTOR / WYTWÓRCA

CZAS I MIEJSCE

Czas powstania:

II poł. XIX w.

Miejsce powstania:

Wiedeń, Austria

DANE TECHNICZNE

Wymiary:

wys.: 630 mm, sze.: 835 mm, gł.: 270 mm

Materiał:

Technika:

PRAWA

Właściciel obiektu: Muzeum Inżynierii i

Techniki. Wizerunki cyfrowe i metadane

obektu: domena publiczna. Opis

kontekstowy: licencja CC BY-NC-SA 3.0 PL

(Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne -

Na tych samych warunkach 3.0 Polska).

POZOSTAŁE INFORMACJE

MIM 1133/VI/155

SŁOWA KLUCZOWE

analogowy, czas wolny, fotografia, gaz,

komunikacja, kopiowanie, nośnik, obraz,

ochrona przeciwpożarowa, odtwarzanie

obrazu, ogrzewanie, oświetlenie, pomoce

OPIS

Prezentowany obiekt to rzutnik przeźroczy wykorzystujący układ optyczny typowy dla latarni magicznej, w którym źródłem światła jest płomień lampy ciśnieniowej spalającej opary benzyny ekstrakcyjnej lub spirytusu. We wnętrzu drewnianej skrzynki rzutnika, wyściełanej azbestowymi płytkami (do izolacji termicznej), znajduje się palnik Mita produkcji drezdeńskiego przedsiębiorstwa, założonego w II połowie XIX wieku przez Gustava Barthela. Palnik składa się z mosiężnego zbiornika (zapatrzonego w ciśnieniomierz oraz manometr), na którego ścianie widnieje znak firmowy (wpisane w owal skrzyżowane miecze z inicjałami „GB”). U nasady pojemnika umieszczono pompkę połączoną z siecią rurek i skraplarką. Po przeciwległej stronie zbiornika, przestłonięty drobną siatką, znajduje się palnik z blaszanym kapturem. Palnik wraz ze zbiornikiem umieszczono na statywie, a zastosowanie w nim mechanizmu śruby mikrometrycznej, pozwala na zmianę jego ustawienia w pionie i poziomie. Daje to możliwość precyzyjnej regulacji położenia źródła światła względem soczewek układu optycznego. Urządzenie dzięki (niekompletnemu obecnie) zestawowi soczewek jest przystosowane do rzutowania szklanych przeźroczy, które wkłada się do metalowego łożyska znajdującego się między korpusem latarni a miechem. Do wentylacji służy górny otwór, który prawdopodobnie był przestłonięty blaszanym kominem. Na bocznych ścianach znajdują się otwierane drzwiczki z okrągłym okienkiem. Tabliczka z nazwą producenta została przytwierdzona z przodu skrzynki nad soczewką skupiającą kondensora. Obudowa rzutnika stoi na czterech metalowych nogach przymocowanych do deski. Z rzutników chętnie korzystano podczas publicznych pokazów organizowanych w II połowie XIX wieku w teatrach i innych miejscach publicznych. Ich zadaniem było dostarczenie rozrywki dorosłym, poprzez wprowadzenie ich w zdumienie za sprawą niezwykle obrazów bądź fotografii odległych miejsc. Wiedeńska firma wydawnicza A. Pichlers Witwe & Sohn została założona przez księgarza Antona Pichlera w 1794 roku. Po jego śmierci w roku 1823, kierowanie przedsiębiorstwem przejęła jego żona – Elisabeth Praller, a nieco później ich syn i po nim wnuk – obaj o imieniu Franz Pichler. Działalność przedsiębiorstwa poszerzono w 1884 roku: otwarto kilka filii księgarni oraz założono Instytut Edukacyjny (Lehrmittel-Anstalt), zajmujący się wykonaniem materiałów dydaktycznych. Firma oferowała edukacyjną literaturę specjalistyczną (w tym kilka serii czasopism poświęconych pedagogice i wychowaniu), podręczniki szkolne i literaturę dla młodzieży. Sprzedawała też asortyment pomocy dydaktycznych obejmujący wyposażenie szkół niezbędne do nauczania chemii i fizyki (urządzenia optyczne, modele demonstracyjne zjawisk fizycznych), historii naturalnej (kasety z minerałami), czy biologii (modele anatomiczne, tablice zoologiczne). Były to pomoce dla wszystkich szczebli edukacji, począwszy od szkół podstawowych, a na uniwersytetach skończywszy. Opracowanie: Filip Wróblewski